

bodů. Přestože je rozdíl ve výsledcích dívek a chlapců v ČR statisticky významný, patří k jednomu z nejmenších v rámci zúčastněných zemí.⁹ Navíc stejně jako v ČR i v ostatních zemích se ukazuje, že se rozdíly ve výsledcích chlapců a dívek v obou oblastech (v matematice i čtenářské gramotnosti) postupně sblíží a rozdíly ve výsledcích se ve většině zemí snižují.

Výsledky v testech však nejsou jedinými výstupy ze vzdělávání, a proto nás zajímá, jaké další souvislosti existují mezi výsledky českých chlapců a dívek a co nám data i výzkumy mohou říci o jejich potencionálních příčinách. Jaké jsou tedy další zdroje nerovnosti ve výsledcích českých chlapců a dívek a jaké jsou možné příčiny těchto genderových rozdílů? Kromě výsledků v externích testech, jako jsou TIMSS a PIRLS, jsou žáci denně konfrontováni se zpětnou vazbou od svých učitelů, ať již v podobě obdržení známek, nebo slovní zpětné vazby, kterou v každodenní interakci učitele a žáka ve třídě získávají.

5.2 Nespravedlivé známkování chlapců a děvčat?

Výzkumy také opakovaně poukazují na skutečnost, že dívky mají ve škole lepší známky než chlapci,¹⁰ a to i v případě, kdy jsou jejich měřené znalosti a dovednosti (výsledky v testu) stejné. Také žáci sami často uvádějí, že se dívkám ve škole nadržuje:

„Podle mého názoru učitelé téměř vždy nadržují holkám, což spravedlivé není... Škola spravedlivá není často ani při známkování, učitelé dávají lepší známky většinou svým oblíbeným“ (chlapec, výborný žák z výběrové ZŠ, 8. ročník).

„Přála bych si, aby paní učitelky neupřednostňovaly holky“ (dívka, výborná žákyně, běžná ZŠ, 8. ročník).

Následující tabulky uvádějí, jaké známky žáci dostávají a jaké tomu odpovídají jejich výsledky v testech TIMSS a PIRLS. Zatímco průměrný výsledek děvčat v testu čtenářské gramotnosti PIRLS (žáci 4. ročníku ZŠ) byl 549 bodů a jejich průměrná známka 1,8, u chlapců byl průměrný výsledek v testu 542 bodů a průměrná známka 2,2. V měření matematické gramotnosti žáků čtvrtého ročníku ve výzkumu TIMSS dosáhli chlapci průměrného výsledku 516 bodů a průměrné známky 1,9; průměrný výsledek dívek v matematice byl 505 bodů a jejich průměrná známka z matematiky 1,7. Již z průměrných výsledků je zřejmé, že rozdíly mezi školní známkou na vysvědčení a výsledky žáků v matematice jsou v neprospěch chlapců. Podrobněji výsledky ukazují následující tabulky.

Tabulka č. 3 Zámka – matematika

	Zámka – matematika									
	1		2		3		4		5	
	Průměrný výsledek	Podíl (%)	Průměrný výsledek	Podíl (%)	Průměrný výsledek	Podíl (%)	Průměrný výsledek	Podíl (%)	Průměrný výsledek	Podíl (%)
Dívky	536	52,0	482	35,2	434	8,4	409	1,4	362	0,2
Chlapci	551	49,9	494	33	455	10,3	427	2,5	390	0,1

⁹ Z evropských zemí byly největší rozdíly ve výsledcích chlapců a dívek ve čtenářské gramotnosti shledány v Anglii (dívky 563 bodů a chlapci 540 bodů) a ve Finsku (dívky 578 bodů a chlapci 558 bodů). Celkové výsledky obou zemí však patří na rozdíl od ČR k nadprůměrným.

¹⁰ Přehled za všechny předměty a známky na vysvědčení dívek a chlapců na základní i střední škole viz Smetáčková (2005, s. 205). Výzkum ukazuje, že známky dívek jsou lepší na obou typech škol a soustavně ve všech předmětech (jediná výjimka v tomto výzkumu je známka ze zeměpisu na střední škole).